

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Борислава Александрова Танева,
НМА „Проф. П. Владигеров“
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,
относно артистичната дейност и активностите на
доц. д-р Даниела Петрова Дикова и във връзка с участието ѝ в
конкурс за заемане
на академичната длъжност „*професор*“ по професионално
направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, обявен в
ДВ, брой 101 от 27.12.2019 г.

Единствен кандидат за така обявената академична длъжност е доц. д-р Даниела Петрова Дикова, която понастоящем е доцент по дисциплината „Клавирен съпровод“ в катедра „Камерна музика и съпровод“, Инструментален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Даниела Дикова завършва средното си образование със специалност „Пиано“ в Средното музикално училище (днес НМУ) в София при Гина Табакова и Българска държавна консерватория (днес НМА) при проф. Лили Атанасова. Специализира майсторски клас по съпровод при проф. Савка Шопова и камерна музика при проф. Константин Чилев. Успоредно с обучението си в майсторския клас, през 1986 г. започва работа като корепетитор в класа по кларинет на проф. Петко Радев в катедра „Дървени духови инструменти“, ИФ на НМА. От 1988 г. е назначена за щатен корепетитор в катедра „Цигулка“, ИФ на НМА. Успоредно с това през 2013 г. са ѝ възложени хонорувани часове и по „Клавирен съпровод“ в катедра „Камерна музика и съпровод“, ИФ, НМА, към която през 2014 г. защитава дисертационен труд. През 2015 г. е назначена за преподавател по дисциплината „Клавирен съпровод“, а от 2016 г. е доцент в катедра „Камерна музика и съпровод“.

Разнообразна, константно активна, интензивна и широкоспектърна е професионалната дейност на доц. д-р Даниела Дикова през годините.

Тя се изявява в разнообразни камерни ансамбли, като силен акцент в тази посока са изявиите с основаното от нея през 2004 г. *клавирно трио „Арденца“*. Първоначалният състав на триото е с цигуларката Галина Койчева и челиста Джефри Дийн, който впоследствие бива заместен от колегата си Константин Ефтимов.

За активното си присъствие в концертния живот на страната трио „Арденца“ е отличено с „Кристална Лира“ на СБМТД (2009 г.).

Доц. д-р Даниела Дикова е основен вдъхновител на репертоарната политика на триото. В този смисъл решителен е приносът ѝ относно съставянето на стойностни програми, включващи изпълнения на рядко изпълнявани или специално създадени за триото произведения.

Ярък пример за това са последните значителни прояви на триото.

През юни 2019 г. те изнасят самостоятелен концерт в рамките на „Първи фестивал на бразилската музика в България“. Изпълнени са премиерно за България клавирните триа от бразилските композитори Ейтор Вила Лобос, Франсиско Брага и Радамес Гнятали.

През есента на 2019 г. „Арденца“ изпълнява премиерно за България клавирни триа от английските композитори Х. Литолф и Ф. Бридж в рамките на цикъла концерти „Дипломация и музика“, организиран от Софийската филхармония и НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Трио „Арденца“ участва регулярно в иновативни проекти като цикъла концерти с руска, френска и австрийска музика „Magic Romantic“; цикъла „Концерти по картини“ в НХГ – София“;

цикъла концерти „Из репертоара на Академично трио на Димитър Ненов“.

Многобройни са световните премиерни изпълнения на българска музика. В тази връзка не може да не отбележим, че доц. д-р Даниела Дикова притежава убедителната и рядка способност да въвлеча български композитори в проектите си. Тя е инициатор и редактор на четири тома, съставени от клавирни пиеси на български композитори, които са издадени от Фондация „Арденца“. Петото издание от поредицата е осъществено съвместно с фондация „Петко Стайнов“. В него е реализирана идеята действащи български композитори да сътворят нови клавирни пиеси върху теми от емблематичните „Тракийски танци“ от Петко Стайнов.

В тази, а и в други инициативи на Дикова, ясно личи намерението ѝ да спомага за укрепването на доста отгънялата нишка между поколенията български композитори. Респектирана съм от реалните прояви на

отношението ѝ към безусловно изключително важната линия на приемствеността и укрепването на живата връзка между поколенията български композитори. Дейност, която намирам за особено ценна по отношение на така важния на национално ниво въпрос, отнасящ се до съхранението и поддържането на българската музикална памет.

Друг не по-маловажен проблемен субект от нашата музикална действителност, върху който от дълги години Даниела Дикова неуморно работи и надгражда с нови инициативи са връзките между действащите български композитори и техните изпълнители. При това таргената група, към която доц. д-р Д. Дикова насочва вниманието и усилията си, са младите, както и „непрофесионално“ занимаващите се със *свирене на пиано* – един „скрит“ ресурс, който като че ли е леко подценен и negliжиран у нас. Даниела Дикова дава реална сцена на тези истински *любители* на музиката, от които професионалният музикален свят има огромна нужда, да покажат възможностите си в организираният от нея клавирен конкурс „*Vivapiano*“. Основан през 2010 г. конкурсът се провежда ежегодно и решително е утвърдил името си като водещ форум за изява на пианисти – непрофесионалисти от всички възрасти. Нещо повече - за нуждите на конкурса Дикова инициира, събира и редактира 4 тома с клавирни пиеси от български композитори „*Vivapiano collection*“. Определено креативността и осъществяването на разнообразни музикални идеи са водеща и ясно разпознаваема линия в цялостната дейност и интереси на Дикова. Въпреки, че до тук изброеното е доволно стойностно и достатъчно, то далеч не е всичко. Етнофестивалът „*Rila Exchange*“, развиващ интернационално творческо сътрудничество между артисти, както и занимателна ваканционна програма с изкуства за деца „*АРТденциета*“ са още два проекта, доказващи богатата креативност, неуморна инвенция и способност на Даниела Дикова да вдъхновява създаването на нови музикално-културни форуми и форми. Съдейки по интереса към тези инициативи, съдя, че те безусловно и решително са намерили своята ниша и спомагат за развитието на съвременния музикален живот на страната.

Силна е организационната страна, характеризираща дейността на доц. д-р Даниела Дикова. Същевременно тя умело балансира и изявите си като действащ пианист. Освен в различни превъплъщения на концертния подиум Даниела Дикова показва и дейност на студиен музикант, осъществена като солист, акомпанятор или участник камерни състави.

В подкрепа на по-горе казаното относно стимулиране творчеството българските композитори добавям факта, че първият солов компакт-диск на Дикова, озаглавен „Нани-нани“ е съставен от *приспивни песни* - пиеси за пиано от *български композитори*, които тя селектира специално за този проект. През 2016 г. Дикова надгражда идеята си за колекция от *приспивни песни*, като този път включва и още един инструмент – цигулка, а пиесите са от композитори от цял свят.

В реализацията на диска участва цигуларката Даниела Щерева.

През декември 2019 г. Даниела Дикова прави студиен запис на клавирния цикъл на Крум Табаков „Детски рисунки“, а съвместно с флейтистката Мария Митева записват десет пиеси от същия цикъл, обработени за флейта и пиано от Румен Балъзов.

Освен тези записи Дикова е реализирала записи за БНР и БНТ, както и за „Fame's“ (Скопие).

Концертирала е в Италия, Франция, Швейцария, Австрия, Южна Корея, Гърция, САЩ и др.

Дългогодишно е сценичното ѝ партньорство с множество уважавани *инструменталисти* - Петко Радев, Гинка Гичкова, Даниела Щерева, Стефан Попов, Гавриел Липкинд, Анджепа Парк, Денис Шаповалов и *певци* - Георги Петков, Елена Баръмова, Юлия Миланова, Росица Вълканова и др.

Доц. д-р Даниела Дикова редовно сътрудничи в ролята си на акомпанятор на престижни международни и национални конкурси като: „Белведере“ – Виена; „Чайковски“ – Москва; „А. Попа“ – Румъния; „Рай Уно“ - Италия, „Панчо Владигеров“ - Шумен „Добрин Петков“ - Пловдив, „Млади музикални дарования“ - София, „Недялка Симеонова“ - Хасково, „Млади виртуози“ – София и др.

От две години работи регулярно като акомпанятор и водещ курсовете по камерна музика на клавирни камерни състави в „Jersey master classes“ на остров Джърси, Англия.

За високите творчески постижения в акомпаняторското изкуство Даниела Дикова е удостоена с наградата „Златна лира“ на СБМТД. (2017 г.)

Канена е за член на жури на националния конкурс „Върбан Върбанов“ и „MAGIC“ - Бургас, и международните: „Охридски бисери“ - Охрид, „Езерски бисери“ - Струга (Македония), „Горячее сердце“ - Москва (Русия), „Пьотър Гачи“ - Шкодра (Албания) и др.

Разнообразната и дългогодишна дейност на кандидатката и осъществените от нея инициативи определено носят своя специфичен принос към различни аспекти на концертния живот у нас. Особено важен акцент сред тях, според мен е дейността ѝ, стимулираща българските композитори за създаване на творчество.

Настоящата рецензия разглежда и оценява според правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредбата за развитието на академичния състав на НМА периода 2016 – 2019, рамкиращ назначаването на кандидатката доц. д-р Даниела Дикова на длъжност „доцент“ в катедра „Камерна музика и съпровод“ в ИФ в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ и обявяването на конкурс за „професор“ в същата катедра.

Оценявам всички тях като стойностни професионални прояви, чиято съвкупност покрива минималните национални изисквания както следва:

Група А:

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“.

Висше училище:

Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, ИФ, Катедра „Камерна музика и съпровод“.

Професионално направление:

8.3. Музикално и танцово изкуство Диплома No.50 от 24.06.2014 (НМА)

Докторатът е на тема: „Клавирният акомпанимент като изучавана дисциплина и историческото му развитие в отделни национални школи“.

Обстойното изследване е тясно свързано с практическата дейност на Дикова като дългогодишен акомпаниятор и впоследствие преподавател по дисциплината „Клавирен съпровод“ и безспорно притежава професионален принос относно натрупването на база научни данни в областта на съпровода.

Още повече, че е свързано с международния опит в изучаването на дисциплината.

Изследването е направено преди началото на разглеждания период, но като неотменима част за прилагане към наукометричните изисквания, то аз не мога да не го приложа с даващите му от закона 50 точки.

По този начин са **събрани общо 50 от необходимите 50 точки.**

Група В:

По показател 5 – *„Водеща (самостоятелна) творческа изява, в областта на изкуствата”* доц. д-р Дикова представя следните водещи творчески изяви в областта на изкуствата:

- изнесен на 5.11.2018 г. в Студио 1 на БНР концерт, на който съвместно с трио “Арденца“ изпълняват клавиричните триа номер 1 и 3 от оп.1 на Лудвиг ван Бетовен.

- изнесен на 23.11.2018 г. в зала НМА камерен концерт с цигуларя Стоимен Пеев. Изпълнени са произведения от Роберт Шуман, Йожен Изай и Цезар Франк.

- на 30.10.2018 съвместно с Дона Стоянова – сопран, Христина Лазарова – мецосопран, Цветан Димитров – тенор в Централния Военен клуб (София) е изнесен концерт с творби от вокалното творчество на Винченцо Белини.

Според правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредбата за развитието на академичния състав на НМА цитираните изяви носят общо **105** точки (3 x 35 т.) и по принцип покриват необходимия брой от сто точки.

По този начин за раздел В са събрани 105 от необходимите 100 точки.

Група Г

По показател 13 - *„Водеща (или самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата, която не е основен хабилитационен тру”* доц. д-р Даниела Дикова представя концертни програми с изпълнения на творби български и чуждестранни композитори както следва:

На 15.05.2016 г. в Камерна зала „България”, съвместно с трио „Арденца“ изпълняват клавирно трио оп. 100 от Франц Шуберт и премиерно за България Клавириятна квартет от Уолтър Рабл, в който участва и кларинетиста Михаил Живков.

На 18.09.2019 г. на фестивала *„Kosova Kamerfest”* в Косово, съвместно с Денис Шаповалов – виолончело, изпълняват творби от Бокерини, Менделсон, Мартину, Чайковски, Брамс, Рахманинов, Дебюси и Шостакович.

Концертът е от серията *„Vision of Tchaikovsky competition Laureate”*.

На 17.12.2016 г. отново с трио „Арденца“ участват на Новогодишния музикален фестивал в София с концерт, на който са изпълнени творби от Филип Гобер, Жак Ибер, Камий Сен-Санс.

Реализирана е и световната премиера на творбата „Каталог за устройства, ветрове и усещания“ от Георги Арnaudов.

На 17.03.2017г. в Студио 1 на БНР на концерт с трио Арденца, озаглавен „По стъпките на академично трио на Димитър Ненов“ изпълняват клавирни триа от М. Брух, С. Рахманинов и Георги Златев – Черкин.

По показател 14 е представено участие в концерт с цигуларката Даниела Щерева, изнесен на 23.11.2016 в Нейпълс, Флорида, САЩ

В програмата са изпълнени творби от Владигеров, Черкин, Де Файя.

Представен и доказателствен материал за всички събития под формата на линкове, афиши и програми от концертите.

Присъствала съм на някои от концертите и мога да потвърдя високото художествено ниво, на което са изнасяни програмите.

Според таблицата за изчисление на наукометричните приноси четирите изяви по показател 13 носят по 35 точки или общо за показателя - 140.

Прибавени към тях десетте точки от показател 14 правят за **раздел Г точно 150 точки, колкото са и необходими.**

ГРУПА Д:

По показател 19 - „*Рецензии за реализирани авторски продукти или творчески изяви в специализирани издания в областта на изкуствата*“ са представени доказателства за 8 рецензии относно концертната дейност на доц. д-р Даниела Дикова от Екатерина Дочева, Росица Драганова, Ермила Швайцер, Момчил Георгиев, Лилия Крачева, Наталия Илиева

За всички тях надлежно са представени линкове и са посочени страници и издания, в които са направени критиките.

Събрани са общо 80 от необходимите 80 точки за раздел Д.

ГРУПА Е:

По показател 24 „Ръководство на проект“ е представени доказателствен материал относно ръководство на проектите „Вивапиано“ - изданията през 2017 и 2018 г., (второто посветено на 80 годишнината от рождението на големия български пианист Антон Диков), както и ръководство на проект „ЕтноРила“ през 2017 г..

Тези три дейности носят всяко по 30 или общо 90 точки.

По показател 28 – „Ръководство на майсторски клас, ателие или уъркшоп в областта на изкуствата“

През 2019 г. Даниела Дикова ръководи майсторски клас по камерна музика и акомпанира на струнни инструменти в „Jursey masterclasses“. Това ѝ носи още 20 точки.

По показател 30 - „Награди на конкурси за творчество и изпълнение, дадени от национални професионални форуми и организации“ е представена награда „Златна лира“ от СБМТД за високи художествено творчески постижения през 2017 г., което прибавя още десет точки и по този начин кандидатката събира

общо 120 от необходимите 120 точки за група Е.

Сумирано за групи индикатори А - Е набраните точки са както следва:

Група А	Минимален брой точки – 50	Събрани 50 точки
Група В	Минимален брой точки – 100	Събрани 105 точки
Група Г	Минимален брой точки – 150	Събрани 150 точки
Група Д	Минимален брой точки – 80	Събрани 80 точки
Група Е	Минимален брой точки – 120	Събрани 120 точки

В справката за приносите на творческо-изпълнителската дейност на кандидатката са представени още изяви, структурирани в 3 раздела:

- Премиерни изпълнения (в т. ч. български и световни)
- Тематични концерти и цикли
- Звукозаписна дейност

Реализирани са шест световни и четири български премиери, цитирани са участия в пет значителни тематични концерта и цикли, студийни записи на осем произведения (в това число три български), документални записи на шестнадесет значителни клавирни триа и квартети (в т.ч. четири на български автори), както и няколко участия в други камерни състави.

Не мога да не спомена, че и в преподавателската си дейност доц. д-р Дикова е също така отдадена и качествена работа, която тя извършва със студентите, изучаващи клавирен съпровод, дава своето отражение в отличните резултати които те показват.

В заключение ще обобщя, че цялостният образ на музиканта Даниела Дикова е динамичен, многолик и отдаден на изпълнителското изкуство и преподаването в целия спектър на партниращите музикални жанрове.

Процедурата по обявения конкурс за „професор“ по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, публикуван в Държавен вестник, бр. 101 от 27.12.2019 г. е напълно в съответствие с минималните национални изисквания към научната, преподавателската и/или художественотворческата дейност на кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичните длъжности „главен асистент“, „доцент“ и „професор“, описани в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредбата на НМА относно за развитието на академичния състав.

Кандидатът по така обявения конкурс покрива напълно горепосочените изисквания и критерии.

В заключение и въз основа на всичко по-горе изложено давам своя **положителен глас** за кандидатурата на доц. д-р Даниела Дикова, за заемане на академичната длъжност „*професор*” в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

София, 6.4.2020 г.

проф. д-р Борислава Танева

